

Mediawijsheid omtrent sociaal-netwerksites

Twaalfhonderd secundaire scholen kregen bij aanvang van dit schooljaar via het departement Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap een meteen inzetbare sensibiliseringsgids over de mogelijkheden en risico's van sociale media voor jongeren. Dat boek is vooreerst een houvast voor leraars, ouders, jeugdwerkers en andere opvoeders. Ook biedt het een wegwijzer aan anderen die al een beetje of onvoldoende vertrouwd zijn met snelle sociaalnetwerksites. Een wijze verkenning van sociale media: het gebruik, de risico's en de voordelen. *Mediawijs online. Jongeren en sociale media* is een handleiding voor jonge en minder jonge netwerkers.

Dit boek kadert in de werking van Mediawijs.be, het Vlaams Kenniscentrum voor Mediawijsheid dat de Vlaamse overheid op initiatief van minister Ingrid Lieten op 1 januari 2013 heeft opgericht. De Vlaamse overheid definieert mediawijsheid als: *Het geheel van kennis, vaardigheden en attitudes waarmee bur-*

gers zich bewust en kritisch kunnen bewegen in een complexe, veranderende en gemediatiseerde wereld. Het is het vermogen tot een actief en creatief mediagebruik dat gericht is op maatschappelijke participatie.

Media bieden mogelijkheden voor communicatie, creatie, zelfexpressie en maatschappelijke participatie. Ze houden ook enkele gevaren in die breed maatschappelijk gekend moeten zijn en begrepen worden. Binnen de klassieke media zijn deze processen vaak al beter gekend. De snelle evolutie van nieuwe en sociale media leidt tot steeds nieuwe uitdagingen en minder houvast. Dat schrijft Leo Van Audenhove, directeur van mediawijs.be, in zijn voorwoord op dit boek.

Online-identiteit

Het internet bevat een schat aan informatie maar ook verschillende ongewenste inhouden. Pesterijen, racisme en andere vormen van geweld komen ook online voor. Begrippen als *grooming* (het benaderen van en contact leggen met kinderen door een volwassene) en *sexting* (het sturen van seksueel getinte berichten of pikante foto's of video's) zijn weinig gekend bij wie met sociale media niet vertrouwd is. Onder meer die items komen aan bod in deze sensibiliseringsgids die eveneens onderwerpen als cyberpesten, reclame op sociaalnetwerksites en in games, het veilig gebruik van locatiegebaseerde diensten én het belang van een goede onlinereputatie belicht. Gebruikers besteden best aandacht aan een positieve ontwikkeling van hun online-identiteit.

In toegankelijke teksten, verdeeld in negen hoofdstukken, schetsen Michel Walrave en Joris Van Ouytsel op basis van wetenschappelijk onderzoek in binnen- en buitenland hoe jongeren zich online gedragen en wat de mogelijke problemen en gevaren zijn. Het *klikt* immers tussen jongeren en sociale media. Snelheid en multifunctionaliteit verhogen de aantrekkingskracht van sociaalnetwerksites als Facebook, Twitter, LinkedIn en Foursquare.

In *Mediawijs online. Jongeren en sociale media* focussen Michel Walrave en Joris Van Ouytsel op hoe men jongeren bewust kan maken van hun digitale voetafdruk om hun onlinereputatie en privacy te beschermen. Ze stelden deze meteen inzetbare sensibiliseringsgids op in samenwerking met leraren en praktijkdeskundigen uit talrijke organisaties die dagelijks beroepsmatig geconfronteerd worden met e-safety-problemen. Hierdoor komen bij ieder thema ook praktijkgerichte tips aan bod om kansen en problemen te herkennen, bespreekbaar te maken en jongeren bij te staan met advies.

Kansen benutten, risico's beperken

Neen, dit boek is niet meteen een geheel vol negatief zwaaiende vingertjes. "Met deze gids willen we vooral een positief verhaal brengen met nadruk op de kansen van sociale media voor jongeren", benadrukken de auteurs. "We proberen steeds vanuit de situatie van de ouder, leraar of andere begeleider van jongeren mee te denken over hoe we jongeren kunnen helpen om de kansen van sociale media ten volle te benutten terwijl de risico's zoveel mogelijk beperkt worden. We geven tips over concrete acties die je samen met jongeren zou kunnen ondernemen en geven advies over hoe je zo goed mogelijk met hen over hun internetervaringen kan spreken."

De doelgroep kan ruimer zijn dan wie de auteurs aanvankelijk beogen. De inhoud is best interessant voor nieuwe, oudere en/of minder ervaren gebruikers van sociale media. "Deze gids is volledig mee met het digitale tijdperk en de ideale handleiding voor iedereen die online 'netwerkt': jong en oud", klinkt het bij Child Focus, dat naast onder meer de Gezinsbond overleg kende met de auteurs.

Mediaopvoeder

Mediawijs Online kreeg ook een GPRC-label (Garanteerd Peer Reviewed Content). Met dit kwaliteitslabel geeft de Vlaamse Uitgevers Vereniging (VUV) aan dat de publicatie die dit label draagt een peer-reviewprocedure heeft doorlopen die beantwoordt aan de internationale wetenschappelijke standaarden. In het kader van deze procedure hebben wetenschappers dit boek beoordeeld. In hun verslag lezen we onder meer: "Dit boek geeft op basis van actueel onderzoek een gedegen overzicht van hoe oudere kinderen en digitale media zich tot elkaar verhouden en wat ouders en professionele opvoeders daarover zouden moeten weten. Bij elk thema zijn concrete adviezen en tips gegeven waar de geïnteresseerde en gemotiveerde opvoeder zich aan kan spiegelen. Een fijn boek dat helpt om een goede mediaopvoeder te zijn."

De auteurs zijn Michel Walrave en Joris Van Ouytsel van de onderzoeksgroep MIOS (Media en ICT in Organisaties en Samenleving), Universiteit Antwerpen. Michel Walrave (uit Koksijde) is professor communicatiewetenschappen aan de Universiteit Antwerpen. Hij is verantwoordelijk voor de onderzoeksgroep MIOS. In zijn onderzoek focust hij op het ICT-gebruik van jongeren en gerelateerde privacy- en andere risico's. Joris Van Ouytsel doet doctoraatsonderzoek naar online self-disclosure bij adolescenten bij de onderzoeksgroep MIOS van de Universiteit Antwerpen.

MIOS is consortiumpartner van Mediawijs.be. Het boek *Mediawijs Online* werd geschreven in opdracht van Mediawijs.be, het Vlaamse Kenniscentrum voor Mediawijsheid, dat in januari 2013 van start gegaan is.

PETER ROSSEL

Meer info: www.uantwerpen.be/mediawijs

Michel Walrave en Joris Van Ouytsel, *Mediawijs online. Jongeren en sociale media* • Lannoo Campus, 2014 • 240 blz. • € 24,99